

Onder Professoren Een Chinese Muur in Engeland

Dominantie van Londen remt
bloei in de regio's

Anita Twaalfhoven Christopher Maughan, universitair hoofddocent Arts Management bij de Montfort University in Leicester, is kritisch over de Arts Councils in het Verenigd Koninkrijk. Hij signaleert een gebrek aan samenwerking met lokale overheden.

In Nederland volgt men met belangstelling het subsidiesysteem in het Verenigd Koninkrijk, waar Arts Councils op een armlengte afstand van de overheid subsidies verstrekken aan culturele instellingen. In alle vier de gebieden van het Verenigd Koninkrijk – Engeland, Wales, Noord-Ierland en Schotland¹ – zijn *Arts Councils*. De Arts Council England heeft behalve een *national office* negen regiobureaus, die zorg moeten dragen voor een evenwichtige spreiding van het kunstaanbod. Ter versterking van de regio's buiten de Randstad zou dit een alternatief kunnen zijn voor het huidige Nederlandse subsidiestelsel. Ook zou zo'n subsidiestelsel de betrokkenheid van het rijk bij provincies en gemeenten kunnen vergroten, zegt de voorzitter van de commissie cultuur van het Interprovinciaal Overleg Harry van Waveren in een interview elders in dit nummer.

Christopher Maughan, universitair hoofddocent *Arts Management* bij de Montfort University

in Leicester, die als actief Europees netwerker ook met enige regelmaat de Boekmanstichting aandoet, is echter kritisch. Al heeft de Arts Council England bureaus in regio's die variëren van Yorkshire tot West Midlands en South East, het kunstleven concentreert zich in één regio: Londen. 'Tussen de zeventig en tachtig procent van de gesubsidieerde kunstinstellingen is in de hoofdstad te vinden', zegt hij. 'Een tiental grote instellingen in Londen, zoals de Hayward Gallery en het Royal Opera House, slokt zo'n veertig procent van het subsidiegeld van de Arts Council op.'

'Deze "fysieke dominantie" van Londen maakt het lastig om de kunstinstellingen in de regio's op een evenredige manier tot bloei te brengen. Bovendien gaan grote gezelschappen als de English National Opera, het English National Ballet of het Royal National Theatre slechts mondjesmaat op tournee in het land.' Ook het niveau van gezelschappen in de regio is vaak hoog, nuanceert hij, maar ze blijven kleinschaliger.

Lokale cultuur, lokale politiek

Om een verschil tussen het Nederlandse en Engelse systeem te illustreren, vergelijkt Maughan het effect van de nota *Kunst van Leven* van minister Plasterk met dat van de nota *great art for everyone*, waarin Arts Council England in september 2008 haar visie voor de periode 2008–2011 presenteerde. ‘Inhoudelijk zie ik een sterke link tussen deze nota’s’, zegt hij. De samenvatting op de website www.press-arts-council.org.uk getuigt daarvan: ‘*We set the conditions in which excellence and ambition can flourish; we make sure as many people as possible can experience the great art that is produced.*’ Met aandacht voor vijf speerpunten: ‘*excellence – high quality art and arts experience; reach – more people attending and taking part in the arts; engagement – more opportunities for people to get involved with arts; diversity – arts that reflect the diversity of contemporary England; innovation – artists have the freedom and are challenged to innovate.*’

‘Het cruciale verschil is dat culturele partners daar minder notitie van nemen dan men in Nederland doet’, benadrukt Maughan. ‘De richtlijnen in *Kunst van Leven* zie je terug op zowel nationaal als lokaal niveau.’ Als wethouder Carolien Gehrels zich daar niets van zou aantrekken, zou dat voor Amsterdam ‘culturele zelfmoord’ zijn, denkt hij zelfs. ‘In Engeland staat daarentegen een Chinese Muur tussen de door de Arts Councils gesubsidieerde kwaliteitskunst en de culturele thema’s die bij lokale overheden spelen.’

Als in Leicester de Labour Party sterk is vertegenwoordigd, met bijvoorbeeld sociale inclusie als speerpunt, dan is dit thema om die reden ook sterk van invloed op het culturele leven in deze gemeente.’ Het lokale cultuurbeleid is sterker verbonden met lokale politieke partijen dan met het Department for Culture, Media and Sports. ‘Dit departement financiert immers de Arts Council, niet het cultuurbeleid van de lokale overheden. Die zijn formeel noch

aan DCMS noch aan de Arts Council gebonden. Als gevolg daarvan is er een gebrek aan samenwerking tussen lokale overheden en regionale bureaus van de Arts Council. Terwijl men door een betere samenwerking het rondreizen van gezelschappen meer zou kunnen stimuleren.’

Community art

Welke rol spelen regionale overheden in Engeland? ‘In Engeland zijn geen regionale overheden die te vergelijken zijn met de provincies in Nederland. ‘Als je het hebt over regionaal bestuur, is dat meer een administratief gebeuren. Het idee van een regionale overheid zou ook niet aanslaan, men vindt de overheidsbureaucratie al erg genoeg. Ook inwoners ervaren niet direct een emotionele band met hun regio. In East-Midlands voelt men zich geen “Mid-eastlander”. Op lokaal niveau is dat anders en speelt de lokale identiteit wel een rol, in Cornwall zien de bewoners zichzelf als “Cornish”.’

Lokaal cultuurbeleid is vaak instrumenteel, vervolgt hij. ‘Lokale overheden maken zich niet sterk voor het beste operagezelschap maar vragen zich af: wat is interessant met het oog op onze inwoners? Dan gaat het bijvoorbeeld om het belang van cultuur voor de sociale cohesie, een prettige woonomgeving of de ontwikkeling van de plaatselijke economie.’ In het verlengde daarvan is *community art* populair bij lokale overheden. Die vindt zijn oorsprong in de jaren zeventig, toen een groeiende beweging zich sterk maakte voor de subsidiëring van *community arts* en lokale cultuurcentra als alternatief voor de ‘elitaire kunst’ die de Arts Council ondersteunde. ‘Vormen van *community arts* zijn overal te vinden, op locaties als scholen, buurthuizen, gevangenis of ziekenhuizen, en spitzen zich meestal toe op sociale issues. Men werkt veel met achterstandsgroepen, zoals moeilijk opvoedbare jongeren. Het doel is vooral om hun te leren zelf creatief aan het werk te gaan en soms beginnen de jongeren dan een vol-

gende *community arts group*. Het laat zien dat het leven meer voor hen in petto heeft dan het stelen van autoradio's, dat ook voor hen de weg openligt om films of theater te maken.'

Artists in residence, kunstenaars die gedurende kortere of langere tijd binnen de muren van een maatschappelijke organisatie werken, zijn een ingeburgerd verschijnsel. 'Je ziet dansers, dichters, fotografen in scholen, voetbalclubs of restaurants. Een danser verblijft bijvoorbeeld een maand bij een voetbalclub en legt daar een verbinding tussen dans en sport, door voetballers te leren zich gracieuzer te bewegen of door een voetbalchoreografie te ontwikkelen.'

Het ministerie van Justitie werkt op grote schaal samen met culturele organisaties, die als *artists in residence* emancipatoir werk doen in gevangenissen. Maughan vertelt hoe onlangs de London Comedy School in het nieuws kwam omdat men in het gevangeniswerk ook een Al Qaida-terrorist had betrokken. 'The Sun, die het sowieso niet nauw neemt met de waarheid, vroeg zich eind november 2008 af: "Should this be reward for terrorist behaviour?" Weerzinwekkend!, zo reageerde het grote publiek. Terwijl dit soort werk juist is opgezet om

op andere manieren met gedetineerden te reflecteren op wat er met hen is gebeurd.' Als de tabloids het op deze sensationele manier oppakken kan dat ook een negatieve weerslag krijgen op de politiek. 'Maar als je bedenkt dat 78 procent van de Britse gevangenen analfabeet is, moet je daar iets aan blijven doen, wat deze mensen ook op hun kerfstok mogen hebben.' Maughan noemt het voorbeeld van een Jamai-

Bij popfestivals sta je vaak tot je enkels in het water

caan, die drie jaar vastzat zonder een woord te zeggen en tijdens een theaterproject plotseling weer begon te spreken. 'Als ik zoiets hoor, krijg ik kippenvel. Dat effect kan kunst op mensen hebben.'

Ook festivals, en dan met name popfestivals waarvan er zo'n 600 zijn, vind je overal in het land. Zomerfestivals in de openlucht zijn minder populair: 'Britten zijn door het slechte weer niet zo *outgoing* en zomerfestivals zijn er niet of nauwelijks, behalve popfestivals. Theater gaat niet naar buiten omdat daar geen publiek voor is. Een zomerfestival in Manchester? Daar is helemaal geen zomer! Ook bij popfestivals sta je vaak tot je enkels in het water, maar desondanks gaan er gemakkelijk 150.000 mensen heen.'

Hoe kijkt hij aan tegen het kunstleven in Schotland en Ierland? 'Ook de Schotten en Ieren zijn sterk in *community arts*', vervolgt hij. 'In Schotland vinden de thema's vaak hun

Anita Twaalfhoven

is hoofdredacteur van Boekman

wortels in de identiteit van “de werkende klasse” tegenover die van “de Engelse landlords”. In Ierland zijn de *community arts* van oudsher verbonden met de strijd tussen katholieken en protestanten.’ Deze belangstelling voor maatschappelijk geëngageerde kunst komt bijvoorbeeld tot uiting op de website www.scottisharts.org.uk, waar staat: *‘Theatre in Scotland is created and enjoyed in multiple ways. Through a rich mix of professional, amateur, community and schools drama, theatre reaches every part of Scotland. Contemporary theatre provides a laboratory of language and ideas, kindles visual and verbal imagination and enables debate and discussion about Scotland’s cultural and political futures.’*

De website www.artscouncil.ie benadrukt bijvoorbeeld: *‘Spectacle has long standing roots within the Irish culture, originally linked to key traditional events such as St Patrick’s Day and Halloween.’* Ook laat deze website zien dat de Ierse Arts Council subsidie verstrekt aan initiatieven op het gebied van *arts and disability* of *arts and health*, waartoe een gespecialiseerde *arts and health adviser* in dienst is.’

In Engeland schuilt een uitdaging voor de Arts Council in het stimuleren van de samenwerking tussen de regionale bureaus en lokale overheden. Binnen de Arts Council England verloopt de onderlinge afstemming langs een heldere lijn: de negen regiobureaus hebben elk hun eigen kunstraad en de voorzitters maken tevens deel uit van het nationale bureau. Daarbuiten staat de ‘Chinese Muur’ tussen de kwaliteitskunst die deze regionale bureaus subsidiëren en de meer maatschappelijk georiënteerde kunstvormen die lokale overheden stimuleren.

Maughan wijst geïnteresseerden in Brits cultuurbeleid op een tweetal relevante publicaties:

Jowell, T. (voormalig staatssecretaris van Cultuur, Media en Sport) (2004) *Government and the Value of Culture*, www.culture.gov.uk/images/publications/valueofculture.pdf

McMaster, B. (2008) *Supporting Excellence in the Arts*, www.culture.gov.uk/images/publications/supportingexcellenceinthearts.pdf

Noot

- 1 Niet alle kunstvormen vallen onder de Arts Council. Film is ondergebracht bij de UK Film Council en English Heritage draagt de zorg voor historische gebouwen en monumenten. Voor vormgeving is er de Design Council. Daarnaast is er een Museums, Libraries and Archives Council. Directe subsidies verstrekt het ministerie alleen aan ‘national museums and galleries’.